

SEIKLUSPARGI OHUTUSE JUHISED

Seikluspargi ohutuse juhised on välja töötatud kolme Balti riigi ühise turujärelevalve projekti raames 2017. aastal. Projekt algatati, kuna seikluspargid on Balti riikides viimastel aastatel muutunud üha populaarsemaks, mistõttu tõstatus vajadus suurendada seiklusparkide ohutust, määrates kindlaks miinimumnõuded seiklusparkide ohutuse tagamiseks Baltikumis.

Juhised on abiks nii seiklusparkide teenust juba pakkuvatele kui ka alles oma tegevust planeerivatele ettevõtjatele, tagamaks pakutava teenuse ohutust. Juhistele on lisatud enesekontrolli küsimustik, mis on teenusepakkujale abiks teenuse ohutuse hindamisel.

1. Seiklusraja ehitamine

Seiklusradade ehitamisel tuleb tagada, et rajapõhimõtted on sarnased kogu pargi ulatuses. Näiteks külastaja möödub platvormil puust alati ühelt poolt, kas paremalt või vasakult, ning karabiinide kinnitamine toimub kindla loogika järgi (takistus - julgestustrossi aas(ad) platvormil - järgmine takistus).

Julgestustrossi aasa suurus platvormil ei tohi häirida külastaja liikumist. Liiga suur trossi aas takistab platvormi keskmise osa kasutamist ja platvorm ei täida täielikult sellele seatud eesmärki – raskendatud on platvormi kasutamine mitmekesi või aeglasemast kasutajast möödumine. Samas liiga väike aas võib raskendada takistuselt platvormile ja sealt järgmisele takistusele liikumist. See tähendab, et on vaja hinnata iga julgestustrossi aasa suurus ning leida selle optimaalne pikkus.

Platvormide mõõtmed peavad võimaldama külastajal häirimatult liikuda. Platvormi pind tuleb (võimalusel) ehitada ilma täiendavate rajaelementideta, st võimalusel peaksid takistuse kinnitustrossid või -kõied olema kinnitatud platvormi alla.

Rajaosad ja takistused tuleb ehitada ilma väljaulatuvate osadeta, sest vastasel korral jäävad karabiinid, rullikud või rakmed) sinna kinni. Samuti võivad väljaulatuvad osad vigastada külastajaid.

Seiklusraja ehitamisel on vaja hinnata julgestustrossi kõrgust ja isikukaitsevahendite (karabiinid ja rullikud) kõite pikkust ning määratleda trosside kõrgus/pikkus sõltuvalt rajale lubatud lühema külastaja pikkusest.

Kui on ette nähtud, et külastaja ühendab end julgestustrossi külge ja sellest lahti, tuleb karabiinid, rullikud ja julgestustross tähistada värvikoodiga. Kui trossidel kasutatakse värvikoodiga teipe, ei ole sama värvi teipi soovitatav kasutada sama teenuse alal hooldustööde käigus, sest see võib külastaja segadusse ajada (jääb mulje, et karabiin on võimalik kinnitada mitmesse kohta).

Raja raskusastmete teavitamiseks on soovitatav kasutada rahvusvaheliselt tunnustatud värvide järjestust, mil värvid on järjestatud alates lihtsamat rada tähistavast värvist: roheline, sinine, punane ja must. Täiendavate raskusastmete tähistamiseks võib kasutada muid värve.

Pikkade laskumiste jaoks on vaja paigaldada aktiivne või passiivne pidurdussüsteem, et tagada külastajate ohutu jõudmine maandumisplatvormile või muu rajaosani (nt ohutusmatt).

2. Tootja või paigaldaja poolt esitatav teave

Seiklusradade tootja või paigaldaja on teenuseosutajale kohustatud esitama järgmise teabe ja dokumendid:

Üldine teave

- Esmane dendroloogiline hinnang rajaosadena kasutatavate puude seisundi ning puudele kinnitatavate platvormide ja rajaelementide sobiva paigaldamismeetodi kohta.
- Kasutatud materjalide sertifikaadid.
- Sobilik varustus, st millisel viisil/millist seadet kasutades peaks kasutaja ennast rajale kinnitama, milliste rakmetega, kas kiivri ja kinnaste kasutamine on vajalik jne.
- Järelevalve – millisel tasemel järelevalve on vajalik ning miinimumjärelevaatajate/instruktorite arv.
- Seikluspargi kasutuspiirangud, näiteks erinevad ilmastikolud, temperatuurist tulenevad kasutuspiirangud jne.
- Seiklusraja riskianalüüs (juhised saadaval standardis EN 15567 Sports and recreational facilities – Ropes Courses¹).

Teave raja kohta

- Tootmise/paigaldamise aeg (kuu ja aasta).
- Kõikide radade kirjeldus ja skeem, st rajaelemendid ja kasutatud materjalid. Näiteks on ühel rajal x platvormi ja x rajaosa/takistust. Platvormi mõõtmed on a x b; radade kinnitamiseks on kasutatud terastrossi, mille läbimõõt on x mm. Küllastajat tuleb julgestada terastrossiga / muu süsteemiga ning rajaosa x (rajaosa nimetus) peab olema kahekordse kinnitusega. Terastross on kinnitatud x (klambrate arv) klambriga jne. Takistuse paigaldamisel on kasutatud staatilist köit, mille diameeter on x (nimetada kasutamiskoht) ja dünaamilist köit, mille diameeter on x (nimetada kasutamiskoht).
- Täiendavad ohutusmeetmed, näiteks kasutatud polsterdus, turvaelemendid, pidurdussüsteemid, nõuded aluspinnale ja nende kirjeldus.
- Raja kasutamise piirangud (sh kõik vanuse, pikkuse ja kaalu ning füüsilise võimekusega seotud piirangud).
- Raja kontrollimise ja hooldamise sagedus ning punktid, mida tuleb võtta arvesse.

Kui tootja või paigaldaja ei ole vastavat teavet teenuseosutajale esitanud, tuleb teenuseosutajal koostada asjaomane kirjeldus, mis põhineb teostatud riskianalüüsi tulemustel ja teenuseosutaja eelneval valdkonnapõhisel kogemusel.

3. Teenuseosutajalt nõutavad toimingud

Teenuse pakkumisel tuleb juhendada tootja või paigaldaja poolt kehtestatud nõuetest ja piirangutest, seejuures kasutades sobilikku ja nõuetele vastavat varustust lähtuvalt tootjapoolsetest kasutusjuhistest.t. Kuna tegemist on kõrgendatud ohuga seotud teenusega, tuleb kasutada koolitatud ja väljaõpetatud personali.

Lepingu allkirjastamine

Lepingu allkirjastamisel on teenuseosutaja kohustatud suuliselt tutvustama küllastajale kõige olulisemaid lepingutingimusi ja piiranguid teenuse kasutamisel. Kui teenust osutatakse muukeelsetele küllastajatele peab allkirjastatav leping olema küllastajale arusaadavas keeles (nt vene keel, inglise keel).

Küllastajaga sõlmitakse leping kahes identses eksemplaris, millest üks antakse pärast allkirjastamist (või pärast varustuse tagastamist) kliendile.

Lepinguga ei välistata teenusepakkuja vastutust.

¹ Standardiga on võimalik tutvuda Eesti Standardikeskuses www.evs.ee

Külastajale antav teave

Kliendile esitatakse teave suuliselt ja kirjalikult. Teave peab olema ühetähenduslikult selge ja arusaadav ning see kehtib ka muukeelsete külastajate korral. Külastajale tuleb esitada teave vähemalt järgmise kohta:

- Selgitus radade ülesehituse ja raskusastme kohta (värvide tähendus).
- Radade plaan ja vajadusel viidad järgmise raja alguspunktini.
- Raja kasutamise piirangud (kaal, pikkus, võimekus jne).
- Muud piirangud (sobiv riietus ja soeng jne).
- Instruktaaz (instruktaazi miinimumnõuded peaksid olema kirjalikult instruktoritele kättesaadavad).
- Instruktorid peavad lühituvustuse käigus järgima seiklusraja kasutamise aluspõhimõtteid, st selgitama seiklusraja läbimist samm-sammult, pidades kinni heast tavast.

Külastajale antav teave hõlmab ka radade ja varustuse märgistamist värvikoodiga - kui kasutatakse rulliku ja karabiinide süsteemi. Kui järelevaataja ei ole pidevalt kliendi nägemisulatuses ehk tase 3 järelevalve korral esitatakse vahetult enne takistust meeldetuletus vajaduse kohta kasutada teist tüüpi kinnitvahendit (üleminek karabiinide kasutamisele rulliku kasutamisele või vastupidi) või muu info, nt vajadus maandumisel võrgust haarata jne. Info esitatakse võimalusel piltide või piktogrammidenä.

Kui teenust pakutakse ka lastele ja noorukitele, peab instruktaaz olema sihtgrupile arusaadav. Vastutavale isikule (lapse või nooruki saatjale) selgitatakse tema kohustusi saadetava ja teiste külastajate ohutuse tagamisel.

Enne iga rada tuleb anda teavet raja kasutuspiirangute ja raskusastme kohta, kui need pargis erinevad. Info on vajalik, et külastaja saaks teha teadliku valiku lähtudes piirangutest ning isiklikust võimekusest.

Järelevalve, sh päästmine ja käitumine õnnetusjuhtumi korral

Teenuseosutaja peab koostama järgmised juhised:

- järelevaatamiseks;
- õnnetusjuhtumi korral käitumiseks;
- päästmiseks.

Koostatud juhiseid tutvustatakse kõikidele järelevaatajatele ning nende järgimine on kohustuslik.

Teenuse pakkumise kohas peavad olema elementaarsed esmaabivahendid, nagu haavapuhastusvahendid, plaastrid ja külmakotid jms, ning personal peab olema koolitatud käituma õnnetusjuhtumite korral. sh Teenuse pakkumise ajal peab kohal olema isik, kes on läbinud esmaabikursused ja omab vastavat tunnistust.

Teenuse pakkumise kohas on olemas päästevahendid ning päästmist teostavad vastava väljaõppega töötajad. Päästja ei tohi päästmisel ennast ohtu seada – täidetud peavad olema tööohutuse reeglid.

Juhised päästmiseks/õnnetusjuhtumi korral käitumiseks sisaldavad vähemalt:

- tegevusplaani päästmise korral;
- tegevusplaani õnnetusjuhtumi korral;
- iga töötaja ülesandeid õnnetusjuhtumi või päästmist vajava olukorra puhul;
- töötajate vaheline info jagamine, s.h teabe edastamine kiirabile(vajadusel);
- rajale jäänud klientidele info andmine ja vajadusel nende abistamine.

Iga õnnetusjuhtumi kohta koostatakse õnnetusjuhtumi raport, mis sisaldab vähemalt järgmist infot: õnnetuse toimumise koht (raja ja takistuse täpsusega) ja aeg, õnnetuse kirjeldus; kannatanu ja vajadusel tema esindaja andmed (nimi, aadress, telefoninumber), kannatanu ütlused, õnnetusjuhtumi pealtnägijate kontaktandmed ning nende ütlused,

Õnnetusjuhtumi raportid säilitatakse, juhtunud õnnetusi analüüsitakse ja vajadusel rakendatakse parandusmeetmeid (nt esitatakse takistuse eel täiendav teave, paigaldatakse pehmendus vms).

Kui teenuseosutajale esitatakse kaebus või osutub instruktor ära hoitud õnnetuse tunnistajaks, peab teenuseosutaja saadud teavet hindama, selgitamaks välja õnnetuse põhjuse ning täiendavate ohutusmeetmete rakendamise vajaduse.

Radade kontrollimine ja hooldamine

Radade kontrollimisel ja hooldamisel lähtutakse tootja või paigaldaja poolt etteantud sagedustest ja nõuetest. Radade kontrolli ja hoolduse tulemused dokumenteeritakse ja säilitatakse. Näidis igapäevase kontrollilehe kohta on saadaval standardis 15567.

Teenuseosutaja tagab, et seiklusparki ja puude seisundit hindavad asjaomased spetsialistid vähemalt iga 15 kuu möödudes; probleemide esinemise korral sagedamini. Radade ja puude seisundi hinnang koostatakse kirjalikult.

Isikukaitsevahendite kontrollimine ja hooldamine

Lähtuvalt isikukaitsevahendite kasutusjuhenditest koostatakse juhised varustuse kontrollimiseks ja hooldamiseks. Kontroll hõlmab nii igakordset varustuse ülevaatamist, kui küllastaja on varustuse tagastanud, kui ka perioodilist põhjalikumat kontrolli. Perioodilise kontrolli tulemused dokumenteeritakse ja talletatakse, seejuures soovitatakse iga konkreetse isikukaitsevahendi hooldamisel kasutada tootja hoolduslehte.

Teenuseosutaja peab tagama, et kasutatud isikukaitsevahendid vastavad nõuetele kogu nende kasutusaja vältel ning vähimagi kahtluse korral eemaldatakse varustus või varustuse osa kasutusest.

Consumer Rights
Protection Centre

ENESEKONTROLLI KÜSIMUSTIK

1. osa Teave teenuseosutaja kohta
1.1. Ettevõtte nimi:
1.2. Registrikood:
1.3. Juriidiline aadress:
1.4. Tegevuskoha aadress:
1.5. Kontaktandmed (telefon, e-post):
1.6. Kodulehekülg:

2. osa Teave sekluspargi kohta		
2.1. Mitu rada on sekluspargis saadaval?		
2.2. Seklusradade paigaldamise aeg:		
2.3. Mitu teenuse kasutajat on võimalik samal ajal sekluspargis vastu võtta?		
2.4. Mitu töötajat on kohapeal teenuse kasutajate üle järelevalvet teostamas?		
2.5. Alates mis vanusest saab radu kasutada, sh mis vanusest saab radasid kasutada saatjata?		
2.6. Kas on olemas tsiviilvastutuskindlustus?	☐ JAH	☐ EI

3. osa Tootja poolt antav teave		
3.1. Kas on olemas tootjapoolne seklusradade tehniline kirjeldus, sh kasutatud komponentide (materjalid, detailid) kirjeldus.	☐ JAH	☐ EI
3.2. Kas tootja on andnud juhised seklusradade õige kasutamise kohta?	☐ JAH	☐ EI
3.3. Kas tootja on esitanud juhised sekluspargi hoolduseks, sh hoolduse sageduse, ja meetodid?	☐ JAH	☐ EI
3.4. Kas tootja on teinud seklusradade riskianalüüsi?	☐ JAH	☐ EI
3.5. Kas tootja on esitanud sertifikaadid seklusradadel kasutatud üksikute komponentide osas (materjalid, detailid)?	☐ JAH	☐ EI

4. osa Seklusrada		
4.1. Kas teenuseosutaja kontrollib seklusradasid?	☐ JAH	☐ EI
4.2. Kes teostab seklusradade kontrolli?		
4.3. Kas kontrollimise tulemused dokumenteeritakse (nt logiraamatusse)?	☐ JAH	☐ EI
4.4. Kas on olemas seklusradade hooldamise eest vastutav isik?	☐ JAH	☐ EI
4.5. Kas töötajatele on antud selged juhised seklusradade hooldamiseks?	☐ JAH	☐ EI
4.6. Kui sageli seklusradasid kontrollitakse (sagedus ja meetodid):		

Consumer Rights
Protection Centre

5. osa Kolmanda (erapooletu) osapoole hinnangud

5.1. Kas seiklusparki on kontrollitud kolmanda osapoole poolt enne selle avamist?	☐ JAH	☐ EI
5.2. Kas seiklusparki kontrollitakse perioodiliselt kolmanda osapoole poolt (igal aastal ja mitte harvem kui iga 15 kuu möödudes)?	☐ JAH	☐ EI
5.3. Kas seiklusparki hinnatakse dendroloogiliselt kolmanda osapoole poolt (igal aastal ja mitte harvem kui iga 15 kuu möödudes)?	☐ JAH	☐ EI
5.4. Kui seiklusparki on kolmanda osapoole poolt kontrollitud/hinnatud, siis täpsustada, kes on seiklusparki kontrollinud/hinnanud:		

6. osa Isikukaitsevahendid

6.1. Milliseid isikukaitsevahendeid seikluspargis kasutatakse, sh kasutatavate isikukaitsevahendite kogus?		
6.2. Kui sageli isikukaitsevahendite seisundit kontrollitakse (sagedus ja meetodid)?		
6.3. Kas kasutusel olevate isikukaitsevahendite kohta peetakse logiraamatut?	☐ JAH	☐ EI
6.4. Kas kontrollimise tulemused talletatakse logiraamatus?	☐ JAH	☐ EI
6.5. Kas on olemas tootja teave isikukaitsevahendite kasutamise kohta (kasutusjuhend, kulumistaseme hindamine, kontrollimise sagedus)?	☐ JAH	☐ EI
6.6. Kas töötajatele on antud selged juhised isikukaitsevahendite hooldamiseks?	☐ JAH	☐ EI
6.7. Kas on olemas isikukaitsevahendite hooldamise eest vastutav isik?	☐ JAH	☐ EI

7. osa Teenuseosutaja dokumentatsioon

7.1. Kas õnnetusjuhtumid on dokumenteeritud (peetakse logiraamatut)?	☐ JAH	☐ EI
7.2. Kas on olemas vastutav isik, kes on võimeline andma õnnetusjuhtumi korral esmaabi?	☐ JAH	☐ EI
7.3. Kas esmaabi eest vastutav isik on seikluspargi lahtiolekuaegadel alati kohal?	☐ JAH	☐ EI
7.4. Kas on olemas ohutuse ja hädaolukorra plaan (mida teha hädaolukorras)?	☐ JAH	☐ EI
7.5. Kas töötajatele on antud selged juhised kuidas käituda õnnetusjuhtumi korral?	☐ JAH	☐ EI
7.6. Kas on olemas dokumendid instruktori ja päästemeeskonna väljaõppe kohta (personali väljaõppe)?	☐ JAH	☐ EI
7.7. Kas on olemas seadmed (päästevahendid), mille abil teenuse kasutaja rajalt (takistuselt) mis tahes punktist alla tuua?	☐ JAH	☐ EI

8. osa Küllastajatele antav teave

8.1. Kas küllastajatele on tagatud juhised tegevuste kirjelduste kohta (nii kirjalikud juhised kui ka instruktaaz)?	☐ JAH	☐ EI
8.2. Kas on olemas ohutusjuhised (sobiv riietus, pikad juuksed tuleb kinni panna jne) ja esitatud kohustus küllastajatel neid järgida?	☐ JAH	☐ EI
8.3. Kas teenuse kasutajaid teavitatakse kasutuspiirangutest?	☐ JAH	☐ EI

Consumer Rights
Protection Centre

8.4. Kas rajal on täiendav teave raja raskusastme, võimalike riskikohtade ja käitumisjuhiste kohta?	☐ JAH	☐ EI
8.5. Kas leping on saadaval võõrkeeles?	☐ JAH	☐ EI
8.6. Kas teenuse kasutajaid juhendatakse vajadusel ka võõrkeeles?	☐ JAH	☐ EI
8.7. Kui vastasite punkti(de)le 8.5. ja/või 8.6. „JAH“, täpsustada asjaomased võõrkeeled:		